

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

תמצית פסק

פסק דין בבקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד האפוטרופוס הכללי 17-04-1508
בפני כבוד השופטת אסתר נחליאלי-חיאט - 02.11.2021

נדחתה בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהגיש מר זיו מן דעלי, אחד מיורשי המנוח מר רייכנגולד ז"ל נגד האפוטרופוס הכללי בטענות לגבי גביית תשלומים ביתר מתיק העיזבון במהלך כארבעים השנים בהן ניהל האפוטרופוס את נכסי העיזבון. בקשת האישור הוגשה לאחר שהתברר למבקשים כי מהעזבון נגבו **סכומים גבוהים, לשון המעטה**, וכי אין מדובר בגבייה נקודתית אלא בהתנהלות רגילה של גבייה מעזבונות בהם מטפל האפוטרופוס. עיקר הטענות בבקשת האישור נסבו על גביית דמי ניהול נכסים, לצד טענות בעניין הוצאות ניהול הנכסים וטענות על בחירת במסלול תשלום המס על דמי שכירות בשיעור הגבוה בגין השכרת הנכסים העזובים. (חשוב להזכיר כי בענייננו מדובר ב- 2 דירות (רחוב חנקין בתל אביב וברחוב משגב לדך בירושלים וכן ב - 4 מיליון ₪), זאת בשנת 1978 והנה רק ב-2016 כמעט 40 שנה לאחר מכן הוצא צו ירושה ואז גבה האפוטרופוס סכומי כסף לפי ערך הנכסים ב-2016 במקום לי 1978....)

אף שבקשת האישור נדחתה (אך ורק היות האפוטרופוס "רשות" וקביעה כי שכר הניהול שלו הוא "אגרה", ולא ניתן היה לאשר את בקשת האישור בהתאם לפרט 1 לפיו הוגשה הבקשה. ציינה השופטת אסתר נחליאלי חיאט בפסק הדין כי "לא אוכל לסיים את ההחלטה בלי להתייחס לתמונה המטרידה אליה נחשפתי במהלך ההליך ולכך שנראה כי יש חשש לא מבוטל להתנהלות האפוטרופוס שאינה מתיישבת עם הדין, שכן התרשמתי כי נגבים סכומי כסף תוך חריגה, לכאורה, מסמכות האפוטרופוס לגבות שכר ניהול לפי תקנות השכר" (פסקה 22 לפסק הדין).

אגב בירור הטענות בבקשת האישור נחשף בית המשפט לתמונה לכאורית מטרידה לגבי אופן גביית דמי הניהול של המשיב, מועד הגבייה, והאם בוצעו לפי נהלים, ככל שבכלל קיימים נהלים. וכך - אף על פי שנקבע בתקנות השכר במפורש כי מועד גביית דמי הניהול ייעשה עם תחילת הניהול, הרי "בעניינו של המבקש, לכל הפחות - לא אצה למשיב הדרך לגבות את דמי הניהול, וגבייתם 'נדחתה' לתום תקופת הניהול, שבענייננו ארכה כמעט 40 שנה". בית המשפט ציין כי התנהלות זו חמורה שבעתיים שכן המשיב הוא רשות ציבורית עליו חלות חובות ההגיונות מכוח המשפט המנהלי, זאת לצד חובותיו כנאמן. גבייה לא מוסדרת של דמי הניהול בניגוד ללשון התקנה נראית כגבייה שרירותית שאינה עומדת, לשון המעטה, בחובות הכבדות המוטלות על המשיב כנאמן וכרשות ציבורית (פסקה 30 לפסק הדין).

חשוב להדגיש כי חובות הרשות המנהלית המגיעה למסקנה כי נפלה טעות באופן שבו נגבו כספים מהציבור, ראוי והוגן ללכת בדרך המלך לריפוי הפגם שנפל ולעשות זאת בצורה גלויה, שקופה, תוך מתן תשובות ראויות לציבור כולו ולא על דרך הסדרים פרטניים שלכל היותר באים לתת מענה נקודתי. הדברים חמורים עוד יותר כשמדובר באפוטרופוס הכללי שהוא גם נאמן בנוסף להיותו רשות ציבורית וחובות הנאמנות המוטלות עליו הן כבדות משקל ורק נוספות לחובותיו כרשות

מנהלית. לא ניתן להסכין עם מציאות שבה רק לאלו מבין בעלי הנכסים העזובים הפונים פניה יזומה למשיב בבקשה להשבת סכומים שנגבו ביתר תיעשה ההשבה לפי "הצעת הרשות". דרך זו היא שרירותית, מבטאת התנהלות שאינה שקופה וחוטאת לעקרונות המינהל התקין. לכך אוסיף כי אופן פעילות זה נוגד את עקרון השוויון בין בעלי הנכסים העזובים. נראה סביר בעיני להניח שמבין כל הבעלים של הנכסים העזובים רק אלה יודעי הדין או אלה הנעזרים ביעוץ משפטי יוכלו להבחין שפעילות המשיב אינה מתיישבת לכאורה עם הדין. הדעת לא סובלת מציאות שבה הרשות תיצור מציאות שבה לבעלי הכוח והממון יתרון מובנה על בעלי נכסים עזובים שאינם מודעים לזכויותיהם (פסקה 33 לפסק הדין).